

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

_____ П.І. Лакида

«_____» _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту
Протокол № 13 від 10 червня 2020 р.)

Завідувач кафедри

_____ А. М. Білоус

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛІСОВА ПОЛІТИКА»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробники: професор, д.с.-г.н. П. І. Лакида, доцент, к.е.н. О. П. Павліщук

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Лісова політика»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	«Лісове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1-2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні заняття	15 год.	6 год.
Самостійна робота	90 год.	106
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Лісова політика»

Метою навчальної дисципліни «Лісова політика» є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо формування та реалізації державної політики в галузі лісових відносин, спрямованої на ефективну охорону, збереження, відтворення та збалансоване використання лісових ресурсів.

Завданнями дисципліни «Лісова політика» є:

- розширення світогляду студентів стосовно суті лісової політики, її принципів, цілей, завдань та основних компонентів;
- поглиблення знань щодо елементів лісополітичної субсистеми, через які відбувається реалізація інтересів щодо лісу;
- розширення знань щодо законодавчо-правових засад національної лісової політики, реалізованих в «Конституції України», «Лісовому кодексі України» та інших законодавчих актах, а також їх правозастосування;
- набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо розроблення та реалізації ефективної системи інструментів лісової політики в галузі фінансового, екологічного та соціального права;

– поглиблення теоретичних знань щодо сутності та завдань державного регулювання й управління у сфері лісових відносин, а також щодо повноважень різних органів влади та їх функцій у формуванні й реалізації лісової політики;

– розширення теоретичних знань та поглиблення практичних вмінь щодо управління лісами на засадах сталого розвитку та механізму практичної реалізації відповідних йому підходів;

– набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо механізму участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики.

У результаті вивчення дисципліни «Лісова політика» студенти мають *знати*:

– сутність та основні поняття лісової політики;

– принципи, компоненти, цілі, задачі лісової політики;

– сутність та призначення інструментів лісової політики;

– пріоритети лісової політики як складової глобальної екологічної політики;

– чинне лісове законодавство України, враховуючи ратифіковані міжнародні угоди;

– роль і функції держави в реалізації лісової політики;

– сутність концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в розрізі її екологічної, економічної та соціальної складових;

– особливості лісової сертифікації як інструменту лісової політики України;

– можливості участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики, процесі прийняття рішень щодо лісів та лісового господарства;

– досвід зарубіжних країн щодо формування та реалізації ефективної лісової політики;

вміти:

– орієнтуватись в основних поняттях лісової політики та структури еколого-економічних і суспільних відносин;

– аналізувати національну лісову політику, виділяти її сильні та слабкі сторони й формувати шляхи вдосконалення;

– визначати стратегічні пріоритети лісової політики, у тому числі із урахуванням концепції управління лісами на засадах сталого розвитку;

– формувати цілі та задачі лісової політики відповідно до національних особливостей лісокористування та міжнародних зобов'язань у сфері забезпечення екологічно збалансованого, економічно ефективного та соціально орієнтованого ведення лісового господарства;

– формувати ефективну систему інструментів для реалізації поставлених цілей та задач лісової політики;

– забезпечувати практичну реалізацію стандартів лісової сертифікації в частині системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання лісопродукції;

– сприяти дотриманню законодавчих прав громадськості щодо участі у формуванні та провадженні лісової політики.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких загальних компетентностей:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу у процесі прийняття рішень щодо формування та реалізації лісової політики.

2. Здатність застосовувати знання щодо суті, механізмів та інструментів лісової політики на практиці.

3. Навички використання комунікаційних технологій в рамках забезпечення дотримання законодавчого механізму участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики.

4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, пов'язані із формуванням та реалізацією лісової політики в частині її екологічних, економічних та соціальних складових з урахуванням змінних умов діяльності.

5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел задля прийняття ефективних рішень у сфері лісових відносин на державному рівні.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких фахових (спеціальних) компетентностей:

1. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення на підприємствах різного функціонального призначення, застосовуючи сучасні принципи та інструменти забезпечення екологічно збалансованого, економічно ефективного та соціально орієнтованого лісогосподарювання.

2. Здатність формувати національну лісову політику та стратегію, визначати способи та засоби досягнення поставлених цілей у напрямі забезпечення сталого розвитку лісового господарства.

3. Здатність трактувати та використовувати у практичній діяльності чинне лісове законодавство, у т.ч. в частині повноважень органів законодавчої та виконавчої влади у сфері лісових відносин.

4. Здатність формувати лісову політику на засадах комплексного багатоцільового використання лісових ресурсів задля отримання економічних, екологічних та соціальних ефектів у коротко- та довгостроковому періодах.

5. Здатність забезпечувати ефективну взаємодію із громадськістю відповідно до її законодавчих прав щодо участі у формуванні та реалізації лісової політики, здійснювати комунікаційну діяльність у напрямі підвищення екологічної свідомості та відповідальності населення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісової політики

Тема лекційного заняття 1. Вступ. Теоретичні засади лісової політики

Зміст програми. Предмет, мета і задачі курсу. Місце і роль лісової політики на сучасному етапі розвитку суспільства та лісової галузі. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами, його структура і логіка викладання. Інформаційно-методичне забезпечення курсу.

Визначення і зміст поняття “лісова політика”. Коротка історія розвитку лісової політики за кордоном та в Україні. Місце і роль лісової політики на сучасному етапі розвитку суспільства та лісової галузі. Рівні лісової політики:

міжнародний, національний, регіональний. Лісова політика як процес реалізації державної влади в лісовому секторі.

Тема лекційного заняття 2. Основні принципи, компоненти, цілі та задачі лісової політики

Розвиток лісових відносин в Україні як передумова формування принципів лісової політики. Основні принципи лісової політики. Компоненти лісової політики. Цілі та завдання лісової політики.

Умови реалізації цілей та завдань лісової політики в Україні. Суспільний консенсус як передумова досягнення цілей лісової політики.

Тема лекційного заняття 3. Інструменти лісової політики

Поняття про інструменти лісової політики. Класифікація інструментів лісової політики. Блоки інструментів лісової політики.

Правові акти в галузі соціального, фінансового та екологічного права як інструменти лісової політики.

Лісове законодавство. Лісовий кодекс України.

Тема лекційного заняття 4. Роль і функції держави в реалізації лісової політики

Роль держави у створенні умов сталого розвитку лісового сектора. Основні функції держави в реалізації лісової політики.

Аналіз розподілу державних функцій в лісовому секторі України та напрями його реформування. Інституційне будівництво.

Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку

Тема лекційного заняття 5. “Сталий розвиток” та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку

Визначення поняття «сталий розвиток». Глобальні цілі сталого розвитку. Екологічні, економічні та соціальні аспекти сталого розвитку.

Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: сутність та історичні аспекти. Принципи управління лісами на засадах сталого розвитку. Критерії та індикатори управління лісами на засадах сталого розвитку як інструмент міжнародної та національної лісової політики: сутність, розвиток та значення.

Тема лекційного заняття 6. Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики

Передумови розвитку лісової сертифікації. Сутність понять «сертифікація», «стандарт», «лісова сертифікація». Типова структура процесу лісової сертифікації. Складові елементи лісової сертифікації.

Міжнародні схеми лісової сертифікації (FSC, PEFC). Базові елементи міжнародних схем лісової сертифікації та їх порівняльна характеристика.

Стан та перспективи лісової сертифікації в Україні.

Тема лекційного заняття 7. Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством

Законодавчо-правові засади доступу громадськості до інформації. Поділ інформації за порядком доступу. Відомості, що становлять службову інформацію у Держлісагентстві України. Форми доступу громадськості до інформації про ліси та лісове господарство.

Законодавчо-правові засади участі громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісовим господарством. Загальні форми та засоби участі громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством.

Досвід громадського господарювання у лісах різних країн світу. Взаємовідносини із громадськістю відповідно до вимог лісової сертифікації.

Структура навчальної дисципліни «Лісова політика»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісової політики														
Тема 1. Вступ. Теоретичні засади лісової політики.	1	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 1. Лісова політика в контексті світових тенденцій у сфері економічного розвитку і збереження довкілля.	2	8		2			6	8		1				7
Тема 2. Основні принципи, компоненти, цілі та задачі лісової політики.	3	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 2. Основні поняття лісового законодавства. Узагальнення лісової законодавчої бази.	4	8		2			6	7,5		0,5				7
Тема 3. Інструменти лісової політики.	5	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 3. Аналіз інструментів лісової політики України.	6	8		2			6	7,5		0,5				7
Тема 4. Роль і функції держави в реалізації лісової політики.	7	7	2				5	7	1					6
Практичне заняття 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. Повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері лісових відносин.	8	7		2			5	8		1				7
Разом за змістовим модулем 1		62	8	8			46	62	4	3				55

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку														
Тема 5. “Сталий розвиток” та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку.	9	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 5. Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: екологічний, економічний та соціальний аспекти.	10	8		2			6	8		1				7
Тема 6. Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики.	11	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 6. Розробка стандарту для сертифікації системи ведення лісового господарства на відповідність принципам і критеріям схеми сертифікації.	12	8		2			6	9		1				8
Тема 7. Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством.	13	9	2				7	9	2					7
Практичне заняття 7. Практична реалізація механізму участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством.	14-15	17	1	3			13	16		1				15
Разом за змістовим модулем 2		58	7	7			44	58	4	3				51
Усього годин		120	15	15			90	120	8	6				106

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Лісова політика в контексті світових тенденцій у сфері економічного розвитку і збереження довкілля.	2	1
2	Основні поняття лісового законодавства. Узагальнення лісової законодавчої бази.	2	0,5
3	Аналіз інструментів лісової політики України.	2	0,5
4	Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. Повноваження органів законодавчої та виконавчої	2	1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	влади у сфері лісових відносин. Контрольна робота № 1.		
5	Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: екологічний, економічний та соціальний аспекти.	2	1
6	Розробка стандарту для сертифікації системи ведення лісового господарства на відповідність принципам і критеріям схеми сертифікації.	2	1
7	Практична реалізація механізму участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством. Контрольна робота № 2.	3	1
	Разом	15	6

5. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами із дисципліни «Лісова політика»

1. Дайте визначення і розкрийте зміст терміну «політика».
2. Охарактеризуйте форми діяльності держави та її задачі.
3. Дайте визначення і розкрийте зміст терміну «лісова політика».
4. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні історичні етапи розвитку лісової політики України.
5. Назвіть та коротко охарактеризуйте рівні лісової політики.
6. Дайте коротку характеристику мети та завдань міжнародного рівня лісової політики.
7. Дайте коротку характеристику мети та завдань національного рівня лісової політики.
8. Дайте коротку характеристику мети та завдань регіонального рівня лісової політики.
9. Яка роль держави в реалізації лісової політики?
10. Поясніть сутність державного регулювання лісокористування в Україні.
11. Як впливають міжнародні співтовариства на лісову політику держави?
12. Назвіть основні складові (суб'єкти) лісової політики та дайте їхню коротку характеристику.
13. Назвіть основні принципи лісової політики.
14. Розкрийте зміст принципу єдності лісової політики на території держави.
15. Розкрийте зміст принципу багатуокладності та правової рівності різних форм і видів власності на ліси.
16. Розкрийте зміст принципу державного управління лісами.
17. Розкрийте зміст принципу пріоритету ефективного використання лісових ресурсів.

18. Розкрийте зміст принципу сертифікації системи ведення лісового господарства.

19. Розкрийте зміст принципу трансформації негативних зовнішніх економічних, екологічних і соціальних ефектів, що утворюються в процесі лісокористування, у внутрішні екологічні витрати.

20. Розкрийте зміст принципу багатоцільового лісокористування.

21. Розкрийте зміст принципу гнучкості лісової політики.

22. Розкрийте зміст економічного компонента лісової політики.

23. Розкрийте зміст екологічного компонента лісової політики.

24. Розкрийте зміст соціального компонента лісової політики.

25. Кому належить пріоритет формування цілей лісової політики?

26. Назвіть основні групи цілей лісової політики.

27. Розкрийте зміст цілей лісової політики, що пов'язані з охороною і захистом лісів, лісовідновлення та лісорозведення.

28. Розкрийте зміст цілей лісової політики, що пов'язані з лісокористуванням на засадах сталого розвитку, раціональною переробкою деревини та інших лісових ресурсів.

29. Назвіть основні задачі лісової політики.

30. Розкрийте зміст задачі лісової політики, що пов'язана з розвитком ринкових відносин у лісовому господарстві та лісокористуванні.

31. Розкрийте зміст задачі лісової політики, що пов'язана з реформуванням структури прийняття управлінських рішень.

32. Від яких складових залежить процес реалізації цілей та задач лісової політики України?

33. Як впливає загальнодержавна політика України на реалізацію цілей та задач лісової політики?

34. Коротко охарактеризуйте вплив ресурсно-економічних факторів України на реалізацію цілей та задач лісової політики.

35. Коротко охарактеризуйте вплив екологічних та соціальних факторів України на реалізацію цілей та задач лісової політики.

36. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання фінансових відносин.

37. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання екологічних відносин.

38. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання соціальних відносин.

39. Яка роль та основні складові лісового законодавства України?

40. Розкрийте зміст статей Конституції України, які є основою екологічного та лісового права.

41. Яка роль Лісового кодексу України у регулюванні правових відносин у лісовій галузі?

42. Наведіть коротку характеристику структури Лісового кодексу України.

43. У чому полягає роль держави в реалізації лісової політики?
44. Назвіть основні функції держави в лісовому секторі та дайте їм коротку характеристику.
45. У чому полягає законодавча функція держави?
46. Як реалізується контролююча функція держави в лісовому секторі?
47. Як реалізується функція держави-власника в лісовому секторі?
48. У чому полягає функція підтримки держави в лісовому секторі?
49. Наведіть аналіз розподілу державних функцій в лісовому секторі України.
50. Дайте визначення та коротке тлумачення терміну «сталий розвиток».
51. На досягнення яких цілей спрямований сталий розвиток?
52. Які основні аспекти сталого розвитку виділяє сучасна політика?
53. Розкрийте зміст екологічного аспекту сталого розвитку.
54. Розкрийте зміст економічного аспекту сталого розвитку.
55. Розкрийте зміст політичного аспекту сталого розвитку.
56. Назвіть основні принципи управління лісами на засадах сталого розвитку.
57. Дайте визначення критеріїв управління лісами на засадах сталого розвитку.
58. Дайте визначення індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку.
59. Які міжнародні політичні процеси передували формуванню системи критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку?
60. Сформулюйте основні вимоги до системи критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку.
61. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні стратегічні пріоритети лісової політики України.
62. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Формування і реалізація парадигми управління лісами на засадах сталого розвитку».
63. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Стале, раціональне та багатocільове використання лісових ресурсів».
64. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Розширене відтворення лісових ресурсів».
65. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Збереження та відтворення біорізноманіття лісових екосистем».
66. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Підвищення захисних та соціальних функцій лісових екосистем».
67. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України «Розвиток економічних відносин у лісовому секторі».
68. У чому суть міжнародних ініціатив з формування глобальної екологічної політики?

69. Яка роль конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992) у вирішенні проблем глобальної екологічної політики?

70. Які основні документи прийняті на конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992)? Коротко розкрийте зміст цих документів.

71. Розкрийте тематику міжнародних ініціатив щодо захисту лісів Європи.

72. Назвіть основні передумови виникнення лісової сертифікації.

73. Дайте визначення поняття «сертифікація».

74. Назвіть та охарактеризуйте базові форми сертифікації.

75. Дайте визначення та розкрийте зміст поняття «лісова сертифікація».

76. Назвіть рушійні сили розвитку лісової сертифікації в світі.

77. Охарактеризуйте типову структуру процесу лісової сертифікації.

78. Охарактеризуйте особливості лісової сертифікації за схемою FSC.

79. Назвіть та охарактеризуйте принципи лісової сертифікації за схемою FSC.

80. Охарактеризуйте особливості лісової сертифікації за схемою PEFC.

81. Охарактеризуйте стан та перспективи лісової сертифікації в Україні.

82. Дайте визначення понять «громадськість», «зацікавлена громадськість», «інформація», «розпорядник інформації» відповідно до законодавства України.

83. Охарактеризуйте законодавчо-правові засади доступу громадськості до інформації.

84. Назвіть та охарактеризуйте форми доступу громадськості до інформації.

85. Поясніть, до якої інформації відповідно до законодавства України не може бути обмежено доступ.

86. Назвіть перелік відомостей, що становлять службову інформацію у Державному агентстві лісових ресурсів України.

87. Поясніть, яким чином здійснюється реалізація права громадськості на подання звернень відповідно до законодавства України.

88. Поясніть, яким чином здійснюється реалізація права громадськості на подання запиту на інформацію відповідно до законодавства України.

89. Охарактеризуйте законодавчо-правові засади участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

90. Охарактеризуйте форми консультування громадськості.

91. Охарактеризуйте засоби участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

92. Охарактеризуйте правові засади взаємовідносин із громадськістю згідно з принципами та критеріями лісової сертифікації за схемою FSC.

93. Охарактеризуйте діяльність державних органів управління лісами України щодо налагодження ефективної співпраці з громадськістю.

94. Охарактеризуйте основні положення діяльності громадських рад при органах державної влади.

95. Які основні еколого-економічні чинники впливають на формування лісової політики європейських країн?

Комплекти тестів

1. Доповніть твердження:

Лісова політика – це...

- 1) виключно внутрішня політика держави щодо відносин між різними соціальними групами, що використовують лісові ресурси;
- 2) сукупність законодавчих, адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення постійності лісокористування;
- 3) комплекс дій, направлених на забезпечення охорони, відтворення і ефективного, використання лісових ресурсів тепер та в майбутньому;
- 4) реалізація державної влади в лісовому секторі через законодавчу, виконавчу і судову для досягнення поставленої мети;
- 5) виключно реалізація влади місцевих громад у лісовому секторі для забезпечення власних потреб у лісових ресурсах.

2. Принципами лісової політики є:

- 1) гнучкості лісової політики;
- 2) безоплатності лісокористування;
- 3) державного управління лісами;
- 4) переваги фінансово-економічних методів регулювання лісових відносин над іншими методами;
- 5) сертифікації лісових ресурсів і режиму ведення лісового господарства.

3. Виберіть з переліку задачі лісової політики:

- 1) розвиток виробництв з глибокої переробки деревини;
- 2) стимулювання експорту необробленої деревини;
- 3) розвиток ринкових відносин у лісовому господарстві;
- 4) покращання породного складу лісів та підвищення їх продуктивності;
- 5) забезпечення потреб суспільства в деревині та продуктах її переробки.
- 6) поступове зменшення податкових находжень у бюджет держави від користування лісом.

4. Вставте пропущене слово:

Правові акти, що приймаються в області фінансового, екологічного та соціального права, які можуть як стимулювати, так і обмежувати діяльність суб'єктів лісових відносин у лісовому секторі, називаються ...

5. Вставте пропущене слово:

Сукупність правових норм, які встановлюють і охороняють належність матеріальних благ конкретним суб'єктам, у тому числі, визначають підстави та умови виникнення і припинення у них такого права щодо цих благ, називається ...

6. Кому належить пріоритет формування цілей лісової політики?

- 1) державним органам влади через демократичний механізм виборів;
- 2) приватним лісовласникам;

- 3) постійним лісокористувачам;
- 4) тимчасовим лісокористувачам;
- 5) громадським організаціям.

7. Виберіть з переліку пріоритети лісової політики України:

- 1) підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності лісового сектору;
- 2) орієнтація на використання переважно деревних лісових ресурсів (сировинна модель лісокористування);
- 3) розширене відтворення лісових ресурсів;
- 4) забезпечення умов для розвитку лише підприємств державної форми власності;
- 5) підвищення захисних та соціальних функцій лісових екосистем.

8. Розкрийте зміст екологічного компонента лісової політики:

- 1) спрямований на збереження довкілля, раціональне використання лісових ресурсів і впровадження екологічно безпечних технологій;
- 2) спрямований на отримання максимального прибутку, раціональне використання лісових ресурсів, розвитку трудових відносин в лісовому секторі, застосування техніки безпеки і охорони праці;
- 3) спрямований на збереження довкілля, впровадження екологічно безпечних технологій;
- 4) спрямований на забезпечення потреб суспільства в деревині та продуктах її переробки.

9. Вставте пропущене слово:

Стратегічні напрямки практичної діяльності для втілення прийнятих принципів сталого розвитку називаються...

10. Вибрати з переліку твердження, які відповідають екологічній складовій концепції управління лісами на засадах сталого розвитку:

1. Збереження біорізноманіття лісових екосистем.
2. Створення стійких змішаних різновікових лісових насаджень.
3. Забезпечення відповідності деревних порід типам лісорослинних умов.
4. Зменшення вирубування деревостанів суцільним способом.
5. Здійснення ефективного контролю за станом лісових насаджень.

11. Назвіть основні складові (суб'єкти) лісової політики:

1. Лісовласник (лісокористувач), населення, держава.
2. Держава, її органи.
3. Ліс, громадські організації, міжнародні організації.
4. Ліс, приватні підприємці, держава.
5. Лісовласник-підприємець, місцеве населення, правоохоронні органи.

12. Розкрийте зміст принципу регіональної диференціації стимулюючого впливу інструментів лісової політики.

13. Назвіть суб'єктів лісових відносин у лісовому секторі:

1. Власники лісових ресурсів.
2. Органи управління ресурсами від імені власника.
3. Лісокористувачі.
4. Суспільні об'єднання та організації.
5. Наукові та освітні заклади і товариства.

14. Назвіть чотири функції держави при реалізації лісової політики, що визнані у багатьох країнах Європи:

15. Розкрийте зміст принципу гнучкості лісової політики:

1. Принцип гнучкості лісової політики передбачає можливість її переорієнтації лише у випадку виникнення фінансово-економічної кризи.

2. Принцип гнучкості лісової політики передбачає можливість врахування регіональних еколого-економічних особливостей ведення лісового господарства.

3. Принцип гнучкості лісової політики передбачає незмінність лісової політики у випадках, коли змінюються еколого-економічні умови діяльності.

4. Принцип гнучкості лісової політики передбачає швидку її переорієнтацію у випадках, коли змінюються еколого-економічні умови діяльності.

6. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Лісова політика» використовуються такі методи:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; семінарські заняття; ілюстрація; реферати; самостійна робота студентів);

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції);

4) бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

7. Форми контролю

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами дисципліни «Лісова політика» є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова).

Форма заключного контролю – екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення дисципліни «Лісова політика» визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{ДИС}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи; $R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи тощо.

Розрахунковий рейтинг з дисципліни становить 100 балів. Рейтинг з навчальної роботи – 70 балів, рейтинг з підсумкової атестації – 30 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
змістовий модуль 1	змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				мінімальна	розрахункова
1-8	1	62	2	60	100
9-15	2	58	2	60	100
Всього		120	4	42	70

Шкала оцінювання

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Студенти, які впродовж періоду вивчення навчальної дисципліни набрали менше 42 балів, не допускаються до екзамену і зобов'язані підвищити рейтинг на додаткових заняттях.

9. Методичне забезпечення

1. Лакида П. І., Кравець П. В., Павліщук О. П. Лісова політика. Робоча навчальна програма, методичні поради та контрольні запитання для самостійної роботи студентів ОКР «Магістр» за спеціальністю 8.09010301 «Лісове господарство». Київ : «Компринт», 2013. 46 с.

2. Лакида П. І., Павліщук О. П., Карпук А. І., Кравець П. В. Лісова політика : навч. посіб. Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І.С., 2019. 227 с.

3. Лакида П. І., Павліщук О. П. Лісова політика : електронний навчальний курс. URL: <http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1313>.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Преса України, 1997. 80 с.

2. Лісова політика: теорія і практика : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.

3. Лісовий Кодекс України : Постанова Верховної Ради України від 21.01.94 р. № 3853-12 від 21.01.94 р. у редакції від 18.12.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

4. Петров А. П., Мамаев Б. М., Тепляков В. К., Щетинский Е. А. Государственное управление лесным хозяйством : учебн. пособ. Москва : ВНИИЦлесресурс, 1997. 304 с.

5. Петров В. Н. Лесная политика и охрана лесов. Санкт-Петербург : Наука, 1998. 253 с.

6. Синякевич І. М., Дейнека А. М., Соловій І. П. Лісова політика : підруч. ; за ред. І. М. Синякевича. Київ : Знання, 2013. 323 с.

7. Синякевич І. М. Лісова політика : підруч. Львів : ЗУКЦ, 2005. 224 с.

Допоміжна

1. Будущее, которого мы хотим: итоговый документ конференции Организации Объединенных Наций по устойчивому развитию (Рио-де-Жанейро), 2012. 66 с. URL: [http:// www.daccess-dds-ny.un.org](http://www.daccess-dds-ny.un.org).
2. Довідник з лісового фонду України за матеріалами державного обліку лісів станом на 01.01.2011 року. Ірпінь, 2012. 130 с.
3. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : Камула, 2014. 592 с.
4. Земельний Кодекс України : Постанова Верховної Ради України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: [zakon.rada.gov.ua/ go/2768-14](http://zakon.rada.gov.ua/go/2768-14) (дата звернення: 11.10.2019).
5. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.
6. Карпук А.І. Економічне регулювання лісокористування в ринкових умовах : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня». 2012. 492 с.
7. Конвенция о биологическом разнообразии : принята Конференцией ООН по окружающей среде и развитию (Рио-де-Жанейро), 1992. 32 с. URL: <http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>.
8. Лакида П. І., Кравець П. В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія. *Аграрна наука і освіта*. Київ, НАУ. 2001. Т. 2. №1-2. С. 95–99.
9. Львовский форум «Леса в «зеленой» экономике» для стран Восточной Европы, Северной и Центральной Азии (Женева), 2013 г. 82 с. URL: <http://www.unesc.org/fileadmin/DAM/timber/publications/sp32R.pdf>.
10. Массей Е. Досвід Європейського Союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні : матеріали проекту «Сценарії зміни клімату та безпеки в регіоні Східної Європи» (2012 р.). URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine/104020?download=true>.
11. Навстречу «зелёной» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности : доклад UNEP, 2011 г. 52 с. URL: http://old.ecocongress.info/5_congr/docs/doklad.pdf.
12. Павліщук О. П., Кравець П. В. Стратегічні пріоритети лісового господарства України в контексті «зеленої» економіки. *Економічний простір*. 2015. №103. С. 227–238.
13. Паризька угода : Закон України від 14.07.2016 р. № 1469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161.
14. Петров В. Н. Концептуальные основы национальной лесной политики. *Woodbusiness*. 1999. № 3. С.10–14.
15. Підліснюк В. Сталій розвиток суспільства: 25 запитань та відповідей : посіб. Київ : Поліграф-експрес, 2001. 28 с.
16. Податковий кодекс України : Постанова Верховної Ради України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
17. Поляков М. О. Права власності як засіб лісової політики. *Науковий вісник НАУ*. Київ : НАУ, 2000. №25. С. 88–94.

18. Принципы лесоводства : приняты Конференцией ООН по окружающей среде и развитию (Рио-де-Жанейро), 1992 г. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/forest.shtml.

19. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.

20. Проблеми доступу місцевого населення до лісових ресурсів та незаконні рубки в лісах Карпат і Західного Полісся : монографія / Чернявський М. В. та ін. ; за ред. М. В. Чернявського, І. П. Соловія, Я. В. Геніка. Львів : Зелений Хрест, Ліга-Прес, 2011. 256 с.

21. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» : затверджена Конференцією ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) / пер. з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття». Київ : Інтелсфера, 2000. 360 с.

22. Соловій І. П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти : монографія. Львів : РВВ НЛТУ України, ТзОВ «Ліга-Прес», 2010. 368 с.

23. Таллерт Л., Полякова Л. Організація роботи з громадськістю у лісовому господарстві : метод. посіб. Київ : Атіка, 2008. 140 с.

24. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/984_011.

25. Участь громадськості в управлінні лісовим господарством : практ. посібн. / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : Компринт, 2012. 56 с.

26. Цілі сталого розвитку 2016-2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

27. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів : ТОК «Галицька видавнича спілка», 2010. 63 с. URL: http://www.forza.org.ua/sites/default/files/communityforestry_ukrweb.pdf.

28. Floyd D. W. Forest sustainability: the history, the challenge, the promise. North Carolina : The Forest History Society, 2002. 83 p.

29. Merlo M., Paveri M. Formation and implementation of forest policies: a focus on the policy tools mix / *Proceedings of the XI World Forestry Congress*. Antalya, Turkey : FAO, 1997. Vol. 5. Social Dimensions of Forestry's Contribution to Sustainable Development. P. 233–254.

30. Millar C., Stephenson N., Stephens Sc. Climate change and forests of the future: managing in the face of uncertainty. *Ecological Applications*. 2007. №17(8). P. 2145–2151.

11. Інформаційні ресурси

1. Лісовий і мисливський журнал. URL: <http://www.ekoinform.com.ua>.

2. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <http://library.nubip.edu.ua>.
3. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Center for International Forestry Research. URL: www.cifor.org.
5. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org>.
6. Forest Stewardship Council. URL: <https://ic.fsc.org>.
7. International Institute for Sustainable Development. URL: <http://www.iisd.org>.
8. International Union for Conservation of Nature. URL: <http://www.iucn.org>.
9. Journal «Forest Policy and Economics». URL: <http://www.journals.elsevier.com/forest-policy-and-economics>.
10. Ministerial conferences on the Protection of Forests in Europe. URL: <http://foresteurope.org/ministerialconferences>.
11. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <http://www.pefc.org>.
12. World Wildlife Fund. URL: <http://wwf.panda.org>.